

Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycanın qədim bölgələrindən biridir. Özünəməxsus iqlimi, coğrafi mövqeyi, mədəniyyəti, tarixi - memarlıq abidələri və təbiəti ilə ön plana çıxır. Bununla yanaşı, Naxçıvan, arxeoloji və tərəqqi edən bölgələri ilə də məşhurdur. Bu unikal şərait Naxçıvanı turizm mərkəzi halına gətirir və bir çox turistləri bu bölgəyə çəkir. Bəs Naxçıvan turizmi üçün tarixi və əhəmiyyətli turistik məkanlar hansılardır? Və onlar hansı kateqoriyalara ayılır?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Müalicə turizmi

Duzdağ Müalicə Mərkəzi, Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası içinde yerləşir və bölgədə sağlamlığın qorunması üçün

əhəmiyyətli bir rol ifa edir. Mərkəz, müasir tibbi texnologiyalara və peşəkar heyətə sahibdir. Naxçıvanın idarəetməsi, Duzdağ Müalicə Mərkəzi vəsítəsilə əhalinin sağlamlığının təmininə və müalicə xidmətlərinə geniş mövcudluq və yüksək keyfiyyət təmin etməyə nail olmağı hədəfləyir.

Mərkəzin əsas fəaliyyət sahələri arasında tibbi müayinələr, xüsusi xidmətlər, peşəkar konsultasiyalar və müalicə planlaşması yer alır. Duzdağ Müalicə Mərkəzi, həm də ətraflı diaqnostika, laboratoriya tədqiqatları və tibbi avadanlıqla təchiz edilmişdir.

Bu müalicə mərkəzinin mövcud imkanları və təchizatı ətrafında sosial və tibbi inkişafın artırılması və əhalinin sağlamlığının artırılması və tibbi sahədə təcrübələrin artırılması üçün əhəmiyyətli bir resurs olduğunu söyləyə bilərik.

Bu mövzu haqqında Turizm eksperti Natiq Paşayev SİA-ya verdiyi açıqlamada bildirib ki, Duzdağ müalicə mərkəzinə turist axını olduqca çoxdur:

"Naxçıvanda yerləşən Duzdağ müalicə kompleksində olan və duzdan hazırlanan suvenirlər gələn qonaqların maraqlarını cəlb etdikləri üçün buraya turist axını hər mövsümde özünü göstərir. Burada turistlərə müxtəlif qonaqlama variantları təklif edilir. Otellərə və xidmet çeşidinə görə isə qiymətlər dəyişir. Qeyd etmək lazımdır ki, qiymətlər sezona uyğun təklif olunur. Hazırkıqi qiymətlər 1 böyük və 1 uşaq üçün 7 gün 8 gecə 595 AZN-dir. Bu qiymətə isə hava limanı transferleri, Duzdağ otelə qonaqlama, həkim müayinəsi, məğarada qonaqlama, 3 dəfə qidalanma və otel fəaliyyətlərindən yararlanmaq (SPA FiNESS...) imkanları daxildir. 2 böyük və 1 uşaq üçün isə qiymət 840 AZN-ə qalxır".

Tarixi - mədəni turizm

Naxçıvanın Turizm potensialı: inkişaf perspektivləri və tədbirlər

Naxçıvanın turizm potensialından danışdıqda ilk başda onun özünəməxsus tarixi-mədəni irsi ön plana çıxır. Bu torpaqların tarixi ən azı 3000 il bundan əvvələ qaydır. Burada bir çox tarixi abidələr, məbədlər və memarlıq kompleksleri mövcuddur. Dünya memarlığının incisi hesab oluna bilecək tarixi memarlıq abidələrinə Yusif Küseyr oğlu tür-

bələri, Naxçıvan qala abidəsi, Qarabağlar Memarlıq Kompleksi, "Xanəgah" Abidə Kompleksi və çox vaxt turistlərin axınına məruz qalan Möminə Xatun Türbəsinə sadalamaq olar.

Möminə Xatun türbəsi Azərbaycanın ən məşhur və müqəddəs strukturlarından biridir. Türbə heyranedici memarlıq quruluşuna malikdir. Səkkizgözlü günbəzlə bəzədilən bu memarlıq abidəsi üzərində yerləşdirilən badam ağacı formasındaki iki minarə türbəyə özünəməxsus görkəm verir. Bu minarelər İran Azərbaycanının mədəniyyət və memarlığını Naxçıvan bölgəsinə daşıyan mühüm elementlərdir. Türbənin içində, mozaika ilə bəzədilmiş Möminə Xatunun türbəsi yerləşir. Gözə naxış və rənglərlə işlənmiş mozaika İslam sənətinin mühüm nümunəsini temsil edir. Bundan əlavə, türbənin içərisində ziyyərətlərə ibadət imkanı təklif edən yerlər də mövcuddur.

12-ci əsrə Nizam əl-Mülküň hakimiyəti dövründə yaşamış Möminə Xatun, Atabay Şəmsəddin Eldənizin yoldaşı olmuşdur. Ölümündən sonra onun xatirəsini yaşatmaq və ehtiramla anmaq üçün bu məqbərə inşa edilmişdir.

Həmçinin, məqbərə Azərbaycanın mədəni və tarixi ərsinin bir hissəsidir. Bu bölgə tarix boyu müxtəlif sivilizasiyalara ev sahibliyi etmişdir və bu da Möminə Xatun türbəsi bu zəngin keçmişsi eks etdirir. Neticədə Möminə Xatun türbəsi, Azərbaycanın ən mühüm mədəni və dini təkənlərdir. İnanc turizmi baxımdan da böyük əhəmiyyətə malik olan bu türbə, tarixi və mədəni ərsimizin bir hissəsidir.

Kənd-yaşıl turizmi

Böyük şəhərlərdən və xaricdən gələn insanların sadə bir kənd evində istirahət etmək arzuları hər zaman olur. Kənd turizmi adlanan bu turizmin məhz yerləşmə obyekti kənd evləridir. Artıq insanlar şəhərin ab-havasından əziyyət çəkib məhz bu kənd evlərinə üz

tuturlar. Muxtar Respublikanın mövqeyi, inzibati ərazisi bu baxımdan böyük potensiala malikdir. Bu potensialı artırın en mühüm obyektlərdən biri Şahbuz rayonunun eyniadlı kəndində fealiyyət göstərən Ağbulaq İstirahət Mərkəzidir. Bu istirahət mərkəzi: Azərbaycanın turizm güzgahındaki incilərdən biridir. Azərbaycanın təbiət baxımdan zəngin ərazilərdən biri olan Ağbulaq, şəhərdən uzaq, təbii gözəllikləri ilə məşhur bir istirahət mərkəzidir. Şimalda yerləşən bu gözəl ərazi, təbiət dostları və səyahət sevərlər üçün ən maraqlı tətil mövsümlərindən birine çevrilib.

Ağbulaq İstirahət Mərkəzi, şəhərin səs-küy tələbatından uzaq və sakit bir mühütdür. Əyləncə və istirahət imkanları Ağbulaq İstirahət Mərkəzi ilə məhdud deyil. Burada əməkli sahələri, piknik əraziləri, yürüş parkurları və su əyləncələri üçün təyin olunmuş yerlər mövcuddur. Mərkəzdə təşkil edilən müxtəlif tədbirlər və festivallar, əyləncəli və maraqlı

bir tətil keçirmək istəyənlər üçün ideal bir imkan təşkil edir.

Ağbulaq İstirahət Mərkəzi, yerli və xarici turistlərin marağını cəlb etməkdər və regionun turizm potensialını artırmağa nail olur. Bu təbii cənnət, sürətli şəhər tempindən qaçmaq və təbiətdən zövq almaq istəyənlər üçün mükəmməl bir tətil məkanı olaraq tanınmağa davam edir.

Dini-ziyarət turizmi

Naxçıvan, zəngin tarixi və mədəniyyəti ilə tanınan bir region olduğu üçün dini ziyyərət turizminin də böyük potensialı var. Şəhərlərdə və ətraf əraziyərdə bir çox dini məkan və abidələr tapa bilmək mümkündür. Turizmin inkişafına təsir göstərən, mühüm faktorlardan olan dini ibadətgahları və abidələr turistlərin maraqlı dairəsini əhatə edən məkanlardandır. Naxçıvan Muxtar Respublikası öz dini ziyyərətləri ilə ön plana çıxır. Burada mövcud olan dini obyektlərdən ən mühümü isə müqəddəs Qurani Kərimin "Əl-Kəhf" surəsində haqqında bəhs edilən Əshabi-Kəhf ziyyərətgahıdır. 2004-cü ildən "Əshabi-Kəhf Ziyərətgahı" Dini-Mədəni Abidə Kompleksi

adı altında fealiyyət göstərən ziyyərətgahda ziyyərətlər üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Hər il buraya on minlərlə insan ziyyərət gəlir.

Əshabi-Kəhf ziyyərətgahının tarixi miladi əsrin III-IV minilliyinə qədər uzanır. Bu ənənəvi məkan, müstəqil bir şəxsiyyət kimi, müxtəlif dövrlərdə müxtəlif mədəniyyətlər tərəfində istifadə edilmişdir. Arxeoloji qazıntılar zamanı tapılan əsrlərə əvvəlki abidələr və qəbir yerləri, Əshabi-Kəhf ziyyərətgahının müxtəlif tarixi dövrlərdə əhəmiyyətli bir məkan olaraq fealiyyət göstərdiyini təsdiqləyir.

Ziyyərətgahın əsas hissələrindən biri Əshabi-Kəhf mağarasıdır. Bu mağara, təqribən 300 metr uzunluğunda və müxtəlif bölmələrdən ibarətdir. Mağara, qarğıdalı və səki dağların altında yerləşir və insanların burada yaşamağa başladığı neolit dövründən bu güne qədər feal olmuşdur. Əshabi-Kəhf mağarasının içində tapılan arxeoloji tədqiqat nəticəsində, bu mağaranın təqribən 7000 il əvvəl insanların yaşadığı bir məkan olduğu müəyənləşib.

Əshabi-Kəhf ziyyərətgahında yerləşən digər bir əsas abidə də Əshabi-Kəhf məscidi dir. Məscid, VII əsrə təkilişdir və müasir görünüşü ilə ziyyərətləri gözəyən bir abidə kimi qarşılayır. Məscidin memarlığı, Əshabi-Kəhf ziyyərətgahının dini və mədəni ənənələrinin möhkəmlənməsində rol oynamışdır.

Aydın olur ki, Əshabi-Kəhf ziyyərətgahı, Azərbaycanın və regionunun tarixi və mədəniyyət varlığı üçün əhəmiyyətli bir məkan olmağa davam edir. Ziyyərətgah, təbii gözəllikləri, tarixi ənənələri və dini mədəniyyəti bir araya getirərək turistlər və tədqiqatçılar üçün maraqlı bir təcrübə təmin edir.

Zəngəzur Turizmi

Naxçıvan Zəngəzur dəhlizi, əsasən, iqtisadi, siyasi və mədəni sahələrdə bir birləşdirici və əlaqə yaratmaq üçün strateji bir mövqə əldə edir.

Bu dəhlizin ətrafında tarix boyunca müxtəlif imperiyaların hakimiyətində olmuşdur, amma Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi birləşməsindəki rol və strateji əhəmiyyəti daima öz əlamətlərini saxlamışdır. Naxçıvan Zəngəzur dəhlizi, regional əməkdaşlıq və əlaqələrin gücləndirilməsi üçün əhəmiyyətli bir potensiala sahibdir.

Zəngəzur dəhlizi ilə birlikdə Qarabağın ərazisi, bölgədəki turizm potensialını bir araya getirən əhəmiyyətli məkanlardır. Zəngəzur dəhlizi, Azərbaycan və Ermənistan arasında strateji bir əhəmiyyətə sahibdir və bu ərazidə turistlərə tarixi və təbii zənginliklər təklif edir. Qarabağ isə tarixi və mədəni güzgü ilə tanınan bir bölgədir. Bu iki ərazilərin birləşdirilməsi, Azərbaycan turizmi üçün tərəqqi yarada biləcək bir hadisədir.

Turizm eksperti Rəhman Quliyev: "Bu gün Azərbaycanda ictimai asayışın yüksək səviyyədə qorunub saxlanılması, sabitlik, əmin-amanlıq turizmin davamlı və dayanıqli inkişafına əsas verən amillərdəndir. Bu gün dünyada baş verən siyasi qalmaqlaşdır, siyasi krizlər, mühərribələr dönya turizmini ciddi tehdidlər qarşısında qoyub. Azərbaycanın 20% -dən çox ərazisinin 30 illik işgali dövründə atəşkəs rejimi olmasına baxmayaraq mütomadı olaraq cəbhə boyu atəşkəsin pozulması Azərbaycana gələn turistləri narahat etməy bilmezdi. Əlbəttə ki, bu başa düşülnə idi. Artıq biz o günləri geridə qoymuş, Qarabağda 4 böyük beynəlxalq hava limanı tikildi. Bu aeroportlar Zəngilan, Qubadlı, Şuşa, Xankəndi, Laçın, Kelbəcer, Xocalı və ətraf rayonlara qayıdacaq sakinlərə xidmet edəcək, eyni zamanda, xarici turistlər üçün de Qarabağ'a səfər etmək dəhə el çatan olacaq. Yaxın 5 ilde Qarabağ bölgəsində termal xarakterli sanatoriyaların tikilib istifadəye verilmesini zəruri hesab edirəm. Çünkü Qarabağın havası suyu müalicəvi əhəmiyyətli florasi buna böyük imkan yaradır. Biz Qarabağ sanatoriyalarını beynəlxalq turizm sərgilərində böyük formada sərgiləməli, reklam etməli və Qarabağ'da dünyaya şəfa ocağı kimi tanıtmağıyıq."

Dağ xızık komplekslərinin de Kelbəcerdə, Zəngilanda yaradılmasının böyük əhəmiyyəti ola bilər, çünkü burada adı çəkilən rayonların dağ reliyefləri də tam uyğun gəlir".

Özləm Quliyeva